

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ π. ΙΩΑΝΝΗ ΡΩΜΑΝΙΔΗ*

Στήν παρούσα ἐξόδιο ἀκολουθία ἐκπροσωπῶ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο, ὁ ὁποῖος, παρὰ τὴν ἐπιθυμία του, δὲν κατέστη δυνατόν νὰ παρευρίσκεται ἀνάμεσά μας, καὶ μεταφέρω τὶς εὐχές του γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου π. Ἰωάννη Ρωμανίδη, ὁ ὁποῖος προσέφερε μεγάλες ὑπηρεσίες στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ
Ἀγίου Βλασίου κ. **ΙΕΡΟΘΕΟΥ**

συμμετοχή του σὲ διορθοδόξους καὶ διαχριστιανικοὺς διαλόγους καὶ συναντήσεις.

Συγχρόνως παρευρίσκομαι καὶ ὡς Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου, διότι τὰ τελευταῖα χρόνια ὁ ἀεὶμνηστος π. Ἰωάννης εἶχε λάβει ἀπολυτήριο ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς, ὅπου ὑπηρετοῦσε, καὶ συγκαταλεγόταν στὸ ἱερατικὸ δυναμικὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μου.

Μὲ τὶς δύο αὐτὲς ιδιότητες αἰσθάνομαι πολὺ ἔντονα τὸ βαρὺτατο ἔργο νὰ ἀποχαιρετήσω κατὰ τὴν ἐξόδιο ἀκολουθία τὸν ἀεὶμνηστο Καθηγητὴ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, δάσκαλο τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἐκφραστὴ τῆς ὀρθοδόξου ἡσυχαστικῆς παραδόσεως, ἀγαπητό μου Κληρικό, πaterά Ἰωάννη Ρωμανίδη. Ὅμως θὰ κάνω κουράγιο νὰ ὁλοκληρώσω τὸν ἀποχαιρετισμὸ μου.

Ὁ ἀεὶμνηστος πατήρ Ἰωάννης Ρωμανίδης δὲν ἦταν συνηθισμένη προσωπικότητα. Συνάδελφοί του θὰ σκιαγραφήσουν τὸ συγγραφικὸ καὶ διδασκαλικὸ του ἔργο. Ὅμως ἐκεῖνο πὺν μπορῶ νὰ

ὑπογραμμίσω εἶναι ὅτι ἦταν σοβαρὸς ἐρευνητὴς καὶ ἐπιστήμων, γνώστης καὶ διδάσκαλος τῆς Ὀρθοδόξου Παραδόσεως, πὺν συνετέλεσε πολὺ στὴν ἀναγέννηση τῶν θεολογικῶν γραμμάτων, ἀλλὰ κυρίως καὶ προπαντὸς ἦταν εὐαίσθητος ἄνθρωπος. Εἶχε ἀφιερωθῇ ψυχῇ τε καὶ σώματι στὸ βάθος τῆς Ρωμηοσύνης, πὺν γι' αὐτὸν ἦταν ἡ οὐσία τῆς γνησίας πνευματικότητος πὺν ἀπαλλάσσει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν φιλαντία, τὴν εὐδαιμονία καὶ τὶς ἐκδηλώσεις τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου. Πραγματοποίησε ἓνα μεγάλο ἐκκλησιαστικὸ, θεολογικὸ καὶ ἐθνικὸ ἔργο. Ἐκπροσώπησε τὴν Ὀρθόδοξη Θεολογία στὴν Ἀμερικὴ, σὶς Θεολογικὲς Σχολὲς στὸν Λίβανο, τὴν Δαμασκὸ, τὴν Εὐρώπη, σὲ Συνέδρια, σὲ Διαλόγους, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σὲ αἵθουσες κ.λπ. Ὅλοι ἄκουγαν ἓναν πρωτότυπο καὶ συγχρόνως παραδοσιακὸ θεολόγο. Ἐλπίζω τὸ μεγάλο του ἔργο, τὸ ὁποῖο παραγνωρίζοταν ἀπὸ μερικοὺς ὅσο ζοῦσε, νὰ ἐκτιμηθῇ τώρα μετὰ τὴν κοίμησή του.

Θὰ ἤθελα αὐτὴν τὴν στιγμή νὰ ὑπογραμμίσω δύο σημεῖα τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν γνώμη μου εἶναι ἐνδιαφέροντα.

Τὸ πρῶτο εἶναι μιὰ ἐπιστολὴ πὺν ἀπέστειλε τὸ ἔτος 1958, πρὶν 43 χρόνια, νεαρὸς τότε θεολόγος, στὸν μοναχὸ π. Θεόκλητο Διονυσίατη, στὴν ὁποία μετὰξὺ τῶν ἄλλων τοῦ ἔγραφε: «Λυποῦμαι πολὺ πὺν δὲν θὰ ἐορτάσωμεν ἐφέτος τὸ Πάσχα μαζί. Ὁ νοῦς μου εὐρίσκεται πάντοτε εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ μὲ κάθε εὐκαιρίαν προσπαθῶ νὰ διαφωτίσω τοὺς γνωστούς μου περὶ αὐτοῦ... Θὰ ἤθελα πολὺ νὰ ἀλληλογραφῶμεν. Νομίζω ὅτι θὰ λυπηθῇ ὁ διάβολος πὺν δὲν μᾶς ἀρέσει ὁ χριστιανισμὸς πὺν προωθεῖ, ἀλλὰ τί νὰ γίνη; Δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ ἀρέσει εἰς αὐτὸν ὅταν θέλῃ νὰ ἀρέσει εἰς τὸν Θεόν».

Καὶ ὁ π. Θεόκλητος Διονυσάτης, σχολιάζοντας τὴν ἐπιστολὴ του αὐτὴ ἔγραψε: «Ὁ καλὸς μου φίλος καὶ εὐλαβέστατος Πρεσβύτερος Ἱ. Ρωμανίδης, δὲν εἶναι θεολόγος τῆς σειρᾶς: Τὴν Ὀρθοδοξίαν τὴν ἔμαθε σὲ δύο - τρία Πανεπιστήμια καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἀσκήσεως πὺν φωτίζει τὴν ψυχὴν.

* Ἐπικηδεῖους λόγους ἐκφώνησαν, ἐπίσης, οἱ Καθηγηταὶ Πρωτοπρ. κ. Γεώργιος Μεταλληνὸς ἐκ μέρους τοῦ Τμήματος Θεολογίας καὶ ὁ κ. Παναγ. Χριστινάκης, ἐκ μέρους τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοιν. Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐκ μέρους δὲ τῶν ἀντίστοιχων Τμημάτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης οἱ Καθηγηταὶ κ. Λάμπρος Σιάσος καὶ Κ. Δ. Ἀθ. Λιάλιου.

Κάτοχος 4 γλωσσών με βαθυτάτην ἐπιστημονικὴν ἀρτίωσιν... Εἶναι κυριολεκτικῶς καλόγηρος, τρεφόμενος ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρας καὶ μετὰ τὴν ἁγίαν λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑμνῶν τὸν Θεὸν “ἐπτὰκις τῆς ἡμέρας”» (Ἀθωνικὰ Ἄνθη).

Ὁ ἀείμνηστος π. Ἰωάννης Ρωμανίδης, ἐκπονώντας τὴν διδακτορικὴ του διατριβή, ἤλθε σὲ ἐπαφὴ μετὰ μοναχοὺς ποὺ ζοῦσαν τὴν νοερὰ προσευχὴ καὶ μάθαινε τὰ μυστικά της, τὴν σχέσιν τοῦ νοὸς μετὰ τὴν καρδιά. Ἐπισκεπτόταν τὸ Ἅγιον Ὅρος, καὶ ἀπέκτησε τὴν βεβαιότητα τῶν θεμελίων τῆς πνευματικῆς ζωῆς, γι’ αὐτὸ καὶ στὰ κείμενά του μιλοῦσε συνεχῶς γιὰ τὰ κλειδιὰ τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως ποὺ εἶναι ἡ κάθαρσις, ὁ φωτισμὸς καὶ ἡ θέωσις. Τὸ βιβλίον τῆς δογματικῆς του εἶναι πρότυπο ὀρθοδόξου θεολογίας, ὥστε ἓνας ἁγιορείτης νὰ πῇ ὅτι εἶναι τὸ καλύτερο ἐγχειρίδιον ὀρθοδόξου δογματικῆς, ἐπεὶδὴ συνέδεε τὴν θεολογία μετὰ τὴν ὀρθόδοξον ἡσυχία.

Τὸ δεύτερον σημεῖον ποὺ θὰ ἤθελα νὰ ὑπογραμμίσω εἶναι τὰ ὅσα ἔχει γράψει στὴν διδακτορικὴ του διατριβὴ περὶ τοῦ θανάτου. Ὁ θάνατος εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἁμαρτίας καὶ ἡ ὑπέρβασις τοῦ θανάτου γίνεται μετὰ τὴν ἐν Χριστῷ ἀναγέννησιν τοῦ ἀνθρώπου. Γράφει χαρακτηριστικὰ:

«Ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες Πατέρες ἀνέκαθεν ἐδίδασκον ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐποίησεν τὸν θάνατον, συνέδεον δὲ στενῶς τὰς ἐννοίας θάνατος, σατανᾶς καὶ ἁμαρτία, ἡ εὐσέβεια τῆς Ὁρθοδόξιας εἶχε πάντοτε ἡρωϊκὸν καὶ ἀγωνιστικὸν χαρακτήρα, ἐπομένῃ τοῖς ἴχνεσιν τῶν Μαρτύρων καὶ Ὁμολογητῶν, παρὰ τοῖς ὁποίοις ὁ φόβος καὶ ἡ ὀπισθοχώρησις πρὸ τοῦ θανάτου ἐσημεινεν πτώσιν εἰς χεῖρας τοῦ σατανᾶ καὶ ἀποκοπὴν ἀπὸ τῆς πίστεως. Οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἀείποτε προσεπάθησαν νὰ καταπατήσουν τὸ κέντρον τοῦ θανάτου καὶ νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἀμέριμνον ἐλευθερίαν. Χαρακτηριστικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Πατερικῆς Παραδόσεως εἶναι ὁ συνεχὴς ἀγὼν κατὰ τῆς τυραννίδος τοῦ θανάτου, τοῦ διαβόλου καὶ τῆς ἁμαρτίας διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς τῆς ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης» (Προπατορικὸν ἁμάρτημα, σελ. 158).

Αὐτὰ δίδασκε ὁ ἀείμνηστος π. Ἰωάννης Ρωμανίδης. Καὶ ἔτσι ἔζησε, ἰδιαίτερος τὸν τελευταῖον καιρὸν ποὺ τὸν πλησίασα περισσότερον. Τὸν ἐπισκέφθηκα πρὶν λίγους μῆνες στὴν ἐντατικὴ τοῦ Νοσοκομείου, ποὺ ἔπασχε ἀπὸ σοβαρὸ καρδιακὸ

πρόβλημα καὶ ἦταν ἥρεμος, διακατεχόμενος ἀπὸ τὴν ἀφοβία τοῦ θανάτου. Τὸ μόνον ποὺ τὸν ἀπασχολοῦσε ἦταν ἡ θεολογικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ στὸν τόπον μας. Τὸν ἐπισκέφθηκα στὸ μικρὸ καὶ ἀπέριττον σπιτάκι του. Εἶχε ἀπομακρυνθῇ τελείως ἀπὸ τὴν ὅλην ἐκκλησιαστικὴ δραστηριότητα καὶ ζοῦσε ἥρεμα, ἡσυχᾶ, ὅπως ἀκριβῶς ἄρχισε τὴν θεολογικὴν του ζωὴν. Τὸ μόνον ποὺ ἔκανε ἦταν νὰ γράφῃ διάφορα κείμενα στὸν ἠλεκτρονικὸ ὑπολογιστὴ καὶ νὰ τὰ βάζῃ στὴν ἰστοσελίδα του (Romanity). Τὰ βράδια ξυπνοῦσε, ἀναβε τὰ κεράκια σὲ ἓνα μικρὸ μανουάλι καὶ προσευχόμενος μετὰ τὸ κομποσχοίνι. Ἕνας μεγάλος θεολόγος ἀπὸ ἀκαδημαϊκῆς πλευρᾶς ποὺ προσευχόμενος ὡς μοναχός. Ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς ζωῆς του μοῦ θύμιζε λίγο τὸν κοσμοκαλόγηρον Παπαδιαμάντη. Ἀπέφευγε συστηματικὰ τὴν δημοσιότητα καὶ ζοῦσε ἀπλᾶ, ταπεινά, ἡσυχαστικά!

Προσεύχομαι στὸν Θεὸν νὰ τὸν ἀναπαύσῃ γιὰ τοὺς κόπους ποὺ κατέβαλε νὰ μεταδώσῃ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ νὰ ζήσῃ τὰ μυστικά της. Δὲν εἶναι δυνατόν ὁ Θεὸς νὰ παρίδῃ πρόσωπα σὰν τὸν ἀείμνηστο π. Ἰωάννη, ποὺ φλεγόταν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του ἀπὸ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀγάπην γιὰ τὴν ὀρθόδοξον ἡσυχαστικὴν θεολογίαν καὶ παράδοσιν.

Εὐχομαι ὁ Θεὸς νὰ παρηγορῇ τοὺς συγγενεῖς του κατὰ σάρκα (τὴν ἀδελφὴν του, τὴν θυγατέρα του, τὸν ἀνιψιὸν του κ.ἄ.) καὶ τοὺς συγγενεῖς του ἀπὸ πλευρᾶς θεολογίας. Πατὴρ ὁ ἀείμνηστος εἶχε πολλοὺς οἰκείους ἐν τῇ πίστει.

Σεβαστὲ π. Ἰωάννη,

Τὸν τελευταῖον καιρὸν ἐξέφραζες τὸ παράπονον ὅτι ὁ κόπος σου πῆγε χαμένος, ἐπεὶδὴ ἔβλεπες τὸ πράγματι νὰ ἐξελίσσονται ἔξω ἀπὸ τὰ κριτήρια τῆς Ὁρθοδόξου Πατερικῆς Παραδόσεως ποὺ δίδασκες. Ὅμως τώρα θὰ γνωρίζῃς πολὺν καλύτερον ὅτι ἡ δύναμις τῆς πίστεως καὶ ὁ αὐθεντικὸς θεολογικὸς λόγος εἶναι ἰσχυρότερος ἀπὸ τὰ πυρηνικὰ καὶ χημικὰ ὄπλα καὶ ὅτι ὁ σπόρος τῆς αὐθεντικῆς διδασκαλίας σου θὰ καρπίσῃ. Τὸ ὑποσχόμεσθε καὶ ἐμεῖς οἱ μαθηταί σου, Ἐπίσκοποι καὶ Κληρικοί, λαϊκοὶ καὶ μοναχοί, ὅλος ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ.

Σὲ ἀποχαιρετοῦμε στὴν πορεία σου ἀπὸ τὸν κτιστὸν ναὸν στὸν ἄκτιστον ναόν, ἀπὸ τὴν χειροποίητην σκηνήν, στὴν ἀχειροποίητην σκηνήν, ὅπως σοῦ ἄρесе νὰ λέγῃς, μετὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἐκ νέου συναντήσεώς μας.

